

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นหลักในการพัฒนาประเทศ เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การปฏิรูปทางการศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของการที่ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการในปัจจุบัน โดยพัฒนาคนให้มีศักยภาพที่สมบูรณ์ทางด้านสติปัญญา ความรู้ ตลอดจนมีภาวะสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ สามารถอยู่ร่วมในสังคมด้วยดี โดยไม่สร้างปัญหาและเป็นภาระให้แก่สังคม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กวัยเรียน และเยาวชนที่จะเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติต่อไป จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนา และเป็นวัยที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ ที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคม การส่งเสริมสุขภาพในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนักศึกษาพยาบาล ซึ่งส่วนมากทุกคนจะพักอาศัยในหอพักที่ทางวิทยาลัยได้จัดไว้ให้มากกว่าบ้าน ทำให้เวลาส่วนใหญ่ของนักศึกษาจึงอยู่ภายในสถาบันการศึกษานานถึง 4 ปี ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการที่จะให้นักศึกษาได้มีภาวะสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ตลอดจนมีการรับรู้ทัศนคติ ค่านิยมที่ดี ตระหนักถึงการดูแลสุขภาพของตนเองสามารถพึ่งตนเองได้ เข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของตนเองและคนใกล้ชิด หรือบุคคลในครอบครัวและชุมชนของตนเอง สามารถที่เป็นรูปแบบที่ดีต่อบุคคลทั่วไป ในด้านการดูแลสุขภาพให้มีสุขภาพที่ดีอยู่เสมอ มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

การส่งเสริมสุขภาพสำหรับบุคคลวัยเรียน โดยเฉพาะในนักศึกษาพยาบาลยังมีความจำเป็นมากที่สุด เพราะพวกเขากำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจต้องรับภาระที่หนักทางด้านการเรียนที่ต้องฝึกฝน ทั้งทางด้านทักษะ ความรู้ ความชำนาญที่จะต้องไปให้บริการต่อผู้ป่วยในอนาคตและต้องเป็นรูปแบบที่ดีต่อผู้อื่นในด้านสุขภาพ จึงเป็นสถานการณ์ที่ทำให้ต้องเคร่งเครียดกับการเรียนทั้งภาคทฤษฎี และการฝึกภาคปฏิบัติไปตลอดจนจบหลักสูตร จากกฎระเบียบที่เคร่งครัดของวิทยาลัยพยาบาล เมื่อนักศึกษาทำความผิด จะถูกคัดกลงโทษค่อนข้างรุนแรงกว่าสถาบันอื่น ทั้งนี้เนื่องจากวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่รับผิดชอบต่อชีวิตคน ให้นักศึกษา

เกิดความเครียดระหว่างเรียน (เพ็ญใจ สัตยธรรม, 2536 อ้างใน จิราภรณ์ มั่นสุข, 2538) ซึ่งอาจเป็นผลให้นักศึกษาพยาบาลมีปัญหาสุขภาพจิตตามมาได้ ดังที่ รัญญลักษณ์ วงนะวิศิษฐ ได้ศึกษาในนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการรู้พบว่า มีปัญหาสุขภาพจิตถึงร้อยละ 56.62 (รัญญลักษณ์ วงนะวิศิษฐ, 2538) และที่พบว่าถ้าหากนักศึกษามีโอกาสฝึกแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ ก็จะลดภาวะเครียดและภาวะเสี่ยงจากปัญหาทางด้านสุขภาพจิตลงได้ (อัญญวรรณ เมธีสถาพร, 2534, ศรีสุดา แซ่ลิ้ม, 2539) ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาทางสุขภาพจิตในนักศึกษาพยาบาลนั้นควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะฉะนั้นนักศึกษาพยาบาลนั้นกำลังอยู่ในระยะวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเป็นวัยที่หัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตและกำลังเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ ประกอบกับในยุคปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงเร็วมาก ทำให้นักศึกษาต้องประสบกับปัญหาต่างๆ มากมาย มีการแข่งขันและมีความลำบากในการปรับตัว ทั้งทางด้านการเรียน ความเป็นอยู่ส่วนตัวทางด้านสังคมและอาชีพ จากผลการวิจัยของพจน์ย์ มนัสพรหม พบว่า นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ มีปัญหาในด้านการเรียน ที่เรียนหนักเนื้อหาวิชาเรียนมากกว่าจำนวนชั่วโมงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนสวัสดิการที่เหมาะสมในหอพักในด้านส่วนตัวและสังคม และเป็นอาชีพที่ต้องเสี่ยงต่อชีวิตของผู้อื่น (พจน์ย์ มนัสพรหม, 2540) ทั้งนี้เนื่องจากวัยนี้เป็นวัยแห่งการเสริมสร้างสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและสรีระ (สุชา จันทร์อม, 2529) ทำให้มักมีปัญหาในการปรับตัว ที่ต้องเผชิญต่อความกดดันในด้านต่างๆ ของสังคมภายในวิทยาลัยฯ ทำให้เปรียบเทียบกับสถาบันอื่น เช่น มหาวิทยาลัยที่มีความอิสระมากกว่า จึงมีปัญหาลดการปรับตัวทางด้านสังคมน้อยกว่ามากดังที่ สว่างจิต ศรีราชาและคณะ พบว่า ส่วนใหญ่ในมหาวิทยาลัยมีปัญหาด้านกิจกรรมและบริการมากที่สุด ส่วนปัญหาทางด้านสังคมมีน้อยที่สุด (สว่างจิต ศรีราชา และคณะ, 2537)

ปัจจุบันวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ได้เริ่มจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตขึ้นเป็นครั้งแรก ในปีการศึกษา 2541 มีระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร 4 ปี และสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งแต่เดิมนั้นทางวิทยาลัยฯ สังกัดกรมอนามัย กองอนามัยครอบครัวกระทรวงสาธารณสุข เปิดดำเนินการครั้งแรกมีเฉพาะหลักสูตรผดุงครรภ์อนามัยระยะเวลา 1 ปี 6 เดือน โดยรับผู้สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อผลิตบุคลากรทางด้านสาธารณสุขไปปฏิบัติงานสถานอนามัยต่อมาในปี พ.ศ. 2526 ได้เปลี่ยนแปลงพัฒนาหลักสูตรเป็น หลักสูตรสาธารณสุขชุมชน โดยรับผู้สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้เวลาเรียน 2 ปี ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 จึงได้ปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรพยาบาลและผดุงครรภ์ ระดับต้น ในปี พ.ศ. 2536 ได้มีพระราชบัญญัติ

โอนอำนาจหน้าที่ และกิจการบริหารราชการบางส่วนของกระทรวงสาธารณสุข ตามที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทางวิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ เชียงใหม่ จึงได้โอนสังกัดจากกองอนามัยครอบครัว กรมอนามัยมาสังกัดสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และได้รับพระราชทานนามเป็นวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ต่อมา ในปี พ.ศ. 2537 ได้พัฒนาหลักสูตรเป็นหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับต้น สังกัดสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันพระบรมราชชนก ในปัจจุบัน

ในปีการศึกษา 2541 นี้ ได้มีนักศึกษาทั้งสองหลักสูตรอยู่ในวิทยาลัยฯ คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ระดับต้น(2ปี)และหลักสูตรพยาบาลศาสตร์(4 ปี)สภาพการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันตามหลักสูตร โดยวิทยาลัยฯได้รับนโยบายให้มีการปรับการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดสอนแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เพิ่มจากการเรียนการสอนแบบเดิมคือแบบบรรยาย แต่ยังไม่ได้มีการจัดการสอนในทุกกระบวนการวิชา และยังอยู่ในระหว่างดำเนินการในบางวิชาอยู่ ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีเหมือนเดิม โดยเพิ่มการจัดตั้งเป็นสโมสรนักศึกษา มีชมรมต่าง ๆ ซึ่งดำเนินการโดยนักศึกษาและมีอาจารย์ที่ปรึกษาในแต่ละชมรม นักศึกษาทุกคน ยกเว้น นักศึกษาชาย ที่ต้องพักอาศัยอยู่ภายในหอพักของวิทยาลัยจนสำเร็จหลักสูตร ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ค่อนข้างนาน และนักศึกษาต้องปรับตัวมากขึ้น ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม เพราะว่ากำลังอยู่ในช่วงวัยต่อระหว่างวัยรุ่นตอนปลายกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ได้มีทั้งเพศชายและหญิง ซึ่งเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนและสนใจเพศตรงข้าม ต้องการพึ่งพาตนเองมากขึ้น ต้องปรับตัวให้เข้ากับหมู่คณะ เพื่อนต่างเพศ ครูอาจารย์ และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ทำให้นักศึกษาต้องปรับตัวตลอดและมักมีความคับข้องใจอยู่เสมอ บุคคลวัยนี้เริ่มมีความรับผิดชอบและมีอารมณ์รุนแรง เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ซึ่งการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาวัยรุ่นนี้จะประสบผลสำเร็จเพียงใดนั้น จึงมีรากฐานมาจากพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ทางสังคมและสติปัญญา ตลอดจนสถาบันครอบครัว และโรงเรียนหรือวิทยาลัยก็มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง(สุชา จันทรเฒ, 2527) เพราะจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเน้นในด้านวัตถุมากจนเกินไป จนลืมคำนึงถึงด้านจิตใจ ทำให้สังคมไทยประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายจนกระทั่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้มุ่งเน้นพัฒนาที่ตัวบุคคลเป็นสำคัญ เนื่องจากมนุษย์มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นได้ โดยเฉพาะทางด้านการส่งเสริมสุขภาพของบุคคลในวัยเรียน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาทั้ง นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์รวมทั้งเจ้าหน้าที่และคณงานลูกจ้าง

ที่เรียนและทำงานอยู่ในสถานศึกษานั้นต้องมีสุขภาพที่ดีและทำงานอย่างมีความสุข นักเรียน นักศึกษาที่มีสุขภาพดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม จะทำให้เพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้มากขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 การพัฒนามนุษย์จะมุ่งเน้นให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี มีการส่งเสริมสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ ให้มีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีอายุยืนยาวและมีความสุข (วิชัย เทียนถาวร, 2540) โดยเฉพาะในกลุ่มของเด็กวัยเรียนและเยาวชนนั้น มีจุดประสงค์ที่จะให้เด็กกลุ่มนี้ได้รับการพัฒนาสุขภาพ โดยการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหาให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย สำหรับปัญหาในนักศึกษาพยาบาลนั้น ส่วนใหญ่มักจะเป็นปัญหาด้านการปรับตัว มีภาวะเครียดสูง โดยเฉพาะเกี่ยวกับการเรียนและการฝึกปฏิบัติงาน (อัญญวรรณ เมธีศกพร, 2534)จากการสำรวจสภาพและปัญหาของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2540 ได้พบว่านักศึกษาเครียดจากการเรียนและเครียดเมื่อใกล้สอบและปวดศีรษะเนื่องจากเครียดอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการเรียนที่พบว่ามีเนื้อหามากเกินไป ไม่พอกับชั่วโมงเรียน (พจนีย์ มนัสพรหม, 2540)และถ้าปล่อยให้ภาวะเครียดนี้คุกคามอยู่เนืองนิจจะส่งผลให้เกิดอาการเจ็บป่วยทางกายตามมาได้ เช่น อาการปวดศีรษะข้างเดียว ปวดท้อง โรคกระเพาะอาหาร หรือปวดประจำเดือน เกิดจากการเครียดเรื้อรัง(เชลเย่ อ้างใน Wayne A.p & Dale B.H p.48) การที่นักศึกษามีภาวะเครียดมากและไม่สามารที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเอง อาจทำให้เกิดทัศนคติทางลบต่องานด้านพยาบาล ประกอบกับนักศึกษาพยาบาลมีโอกาสดีต่อการคิดหนีจากผู้ป่วยได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ทำให้มีผู้เลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลในอันดับท้ายๆ อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่เกิดการลาออกกลางคันหรือเปลี่ยนงานหลังจากเรียนจบไปแล้ว จึงเป็นสาเหตุให้การขาดแคลนบุคลากรทางการพยาบาลทำให้ไม่ได้รับการแก้ไขหรือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (จิราภรณ์ มั่นสุข, 2538) และนักศึกษามีการออกกำลังกายน้อยมาก เพียงร้อยละ 28.70 ทิพย์รัตน์ สุทธิพงศ์ และคณะ พบว่านักศึกษาพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดพระบรมราชชนกนั้น ใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬาในระดับต่ำ (ทิพย์รัตน์ สุทธิพงศ์ และคณะ, 2540)

การส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ของบุคคลที่กำลังอยู่ในวัยเรียน เพื่อให้เด็กมีสุขภาพดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและมีความสุขทำให้เพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามสถานศึกษาที่จะเป็น วิทยาลัยส่งเสริมสุขภาพนั้นจะต้องมีความพร้อมในด้าน ปรัชญา นโยบายและระบบบริหารองค์กรในด้านระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในด้านบุคลากรและเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องมีความพร้อมในทุกด้านโดยที่ ปรัชญา

นโยบายของสถาบันในทุกระดับ จะต้องเอื้อต่อการเป็นวิทยาลัยส่งเสริมสุขภาพมีทิศทางที่ชัดเจนและระบบบริหารองค์กรต้องเน้นในแนวราบมากขึ้นให้โอกาสทุกคนได้มีส่วนร่วม รวมถึงระบบการเรียนการสอนที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เสริมทักษะชีวิตให้ผู้เรียนได้รู้จักการวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะการเป็นผู้นำและเน้นการทำงานเป็นทีมและที่สำคัญ บุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาต้องเห็นความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพ และมีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วม เพราะการที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ จะดำเนินโครงการเป็นวิทยาลัยส่งเสริมสุขภาพได้นั้น ต้องมีความพร้อมในประเด็น ดังกล่าวด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่จะศึกษาถึง ความเป็นไปได้ในการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ และความพร้อมในการที่จะดำเนินการส่งเสริมสุขภาพ ของนักศึกษาพยาบาลว่าได้สอดคล้อง กับการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาที่ทางองค์การอนามัยโลกได้กำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติไว้ โดยที่ศึกษาถึงศักยภาพและความพร้อมของวิทยาลัย ที่จะผลักดันให้เกิดการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพ แบบครบวงจรเกิดขึ้นในสถาบันแห่งนี้เพื่อเป็นรูปแบบและแนวทางของการส่งเสริมสุขภาพในสถาบันการศึกษา ให้แก่วิทยาลัยฯ แห่งอื่น และมีแนวโน้มที่จะผลักดันให้ทางสถาบันได้เพิ่มนโยบายการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลให้ชัดเจน ในทุกมิติของการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้วิทยาลัยมีศักยภาพในการผลิตบุคลากรพยาบาลที่มีสุขภาพที่ดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจ มีจิตวิญญาณในการเป็นพยาบาลที่ดีและสามารถสร้างสัมพันธภาพกับชุมชน มีทักษะชีวิตในการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว ตลอดจน เป็นรูปแบบที่ดีในด้านสุขภาพต่อสังคมโดยรวม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงศักยภาพของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ในการที่จะเป็นวิทยาลัยส่งเสริมสุขภาพ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านปรัชญา นโยบายและระบบบริหารจัดการในองค์กร
2. ด้านระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร
3. ด้านบุคลากรและเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตผู้ให้ข้อมูล

คือ นักศึกษาพยาบาลและผู้ปกครอง อาจารย์พยาบาล/อาจารย์ผู้บริหารวิทยาลัยฯ และเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stake Holder) เช่น ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และอาจารย์พี่เลี้ยงในแหล่งฝึก รวมทั้งศิษย์เก่าของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่

ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาถึงความพร้อมของสถาบันในด้าน ปรัชญา นโยบายในแต่ละระดับ ระบบบริหารองค์กร ระบบการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และบุคลากร โดยใช้กรอบแนวคิด และปรัชญาการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามกฎบัตรออกตาวา (Ottawa Charter) และวิเคราะห์ด้วยกลวิธีหลักของการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ที่มีกลยุทธ์ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพขององค์การอนามัยโลก 6 ประการ ดังนี้คือ

1. นโยบายสุขภาพ
2. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
3. สิ่งแวดล้อมทางสังคม
4. ความสัมพันธ์ของวิทยาลัยกับชุมชน
5. ทักษะส่วนบุคคลทางด้านสุขภาพ
6. บริการสุขภาพในวิทยาลัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาในพื้นที่โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลนาน 6 เดือน ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2541 ถึง เดือน เมษายน 2542 ระหว่างการเก็บข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะนโยบายและการบริหาร

นิยามศัพท์

นักศึกษา : นักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2541 ที่มีหลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร์ ระดับต้น (2ปี) และหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ (4ปี)

อาจารย์ : อาจารย์พยาบาล ที่ประจำการอยู่ในวิทยาลัยพยาบาลฯ

ผู้บริหาร : อาจารย์พยาบาลที่เป็นผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลฯ และอาจารย์ที่เป็นคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยฯ

บุคลากร : อาจารย์ ผู้บริหาร นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ คนงาน ที่ทำงานภายในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่

ศักยภาพ : จัดความสามารถของวิทยาลัยฯ ในด้านระบบบริหาร ระบบการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรและบุคลากร รวมทั้ง นโยบายและปรัชญาสถาบัน ที่เอื้อต่อ การดำเนินงาน ส่งเสริมสุขภาพในวิทยาลัยพยาบาล ตามแนวทางขององค์การอนามัยโลกได้

นโยบายสุขภาพ : ทิศทางที่ประกาศใช้อย่างชัดเจนและครอบคลุมทั้งวิทยาลัย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในวิทยาลัยและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ โดยที่ทางวิทยาลัยอาจจะมีนโยบายเรื่องต่างๆอยู่แล้ว ถ้ายังขาดนโยบายสุขภาพควรเพิ่มให้ชัดเจน ในการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรในทุกระดับ

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ : สิ่งแวดล้อมที่สามารถสัมผัสและมองเห็นได้ เช่น อาคารสถานที่ สนาม เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพมีความร่มรื่น สะอาดและปลอดภัย รวมทั้งพื้นที่รอบวิทยาลัยฯ สุขาภิบาลและน้ำสะอาด

สิ่งแวดล้อมทางสังคม : สิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างทุกคนที่เกี่ยวข้องกับวิทยาลัยฯ ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ นักศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรในวิทยาลัยฯ ตลอดจนบุคคลในชุมชน ศิษย์เก่าและพยาบาลประจำแหล่งฝึกของนักศึกษา ซึ่งจะเป็แบบอย่างทางด้านเจตคติ และค่านิยมที่ดี สำหรับทุกคนในวิทยาลัย ด้วยพฤติกรรมทางสังคมที่แสดงออกมา โดยมีเป้าหมายที่ทุกคนสามารถอยู่ได้อย่างมีความสุข

ความสัมพันธ์ของวิทยาลัยกับชุมชน : การจัดหลักสูตรทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้รับความรู้ ทศนคติ ความเข้าใจและทักษะในเรื่องสุขภาพ เป็นผลให้นักศึกษามีความเป็นตัวของตัวเอง และมีความรับผิดชอบต่อสุขภาพของตนเองและชุมชน

บริการสุขภาพในวิทยาลัย : บริการสุขภาพเป็นบริการในพื้นที่ในด้านสุขภาพอนามัย และการให้ความรู้เรื่องสุขภาพแก่นักศึกษา และบุคลากรด้วยการให้บริการโดยตรง เช่น ห้องปฐมพยาบาล โครงการบัตรสุขภาพ และร่วมมือกับ โรงพยาบาลในการตรวจสุขภาพประจำปี รวมทั้งบริการงานแนะแนว

กิจกรรมเสริมหลักสูตร : กิจกรรมเสริมที่ให้นักศึกษา ได้ปฏิบัตินอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนที่เรียกว่ากิจกรรมชมรมต่างๆ ที่บริหารจัดการ โดยกลุ่มนักศึกษาและมีอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมเป็นที่ปรึกษาในแต่ละชมรม

ผู้ปกครอง : บิดามารดา หรือญาติที่มีสิทธิในการปกครองนักศึกษาพยาบาล เฉพาะหลักสูตรพยาบาลศาสตร

เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง : หัวหน้าพยาบาล พยาบาลประจำการ แพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมทั้งศิษย์เก่า ที่มีหน้าที่ในการดูแลควบคุม และนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลซึ่งเป็นครูพี่เลี้ยง ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่

ผู้นำชุมชน : บุคคลที่เป็นแกนนำในชุมชนที่อยู่ละแวกใกล้เคียงกับวิทยาลัยและเป็นแหล่งฝึกแห่งหนึ่งของนักศึกษา

วิทยาลัยส่งเสริมสุขภาพ : เป็นสถานที่ที่ทุกคนในวิทยาลัยร่วมกันจัดโครงสร้าง และประสบการณ์ผสมผสานเชิงบวก เพื่อส่งเสริมและปกป้องสุขภาพของนักศึกษา กิจกรรมนี้ประกอบด้วยการเรียนรู้เรื่องสุขภาพ ทั้งในและนอกหลักสูตรการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ การจัดให้มีบริการที่เหมาะสม รวมทั้ง การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ในการส่งเสริมสุขภาพมีจุดประสงค์ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา ให้ประสบความสำเร็จในชีวิตตามศักยภาพของตนเอง ทำประโยชน์สูงสุดแก่ ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ

สถาบันพระบรมราชชนก : หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางด้านสาธารณสุขโดยกำกับดูแลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีและวิทยาลัยการสาธารณสุข ทั่วประเทศที่อยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงศักยภาพของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ที่พร้อมในการเป็นวิทยาลัยส่งเสริมสุขภาพ
2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาวิทยาลัยฯ